

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Унаслідок поширення останніми роками інтересу до вивчення української мови іноземними громадянами та це пов'язано з різними факторами, методика викладання набула нових підходів та засобів у навчанні. А саме через залучення до культури українського народу та його менталітету. Як зазначив В. фон Гумбольдт: «Мова народу – це його дух, і дух народу – це його мова», тому вона є основною ознакою етносу будь-якого народу, а мовлення – є формою існування мови та свідченням її життєздатності. Вивчення іноземних мов формувалось протягом віків. Після проголошення незалежності України в 1991 році поступово почав підвищуватись інтерес до української мови та культури в цілому, виникала необхідність створення методик викладання української мови як іноземної. залежно від мети вивчення, використовуються різні методики навчання та спосіб подання матеріалу.

Сьогодні більшість фахівців стверджує що пріоритетом у вивченні мови як іноземної є комунікативність, як початкову стадію навчання, а саме: вміння висловлювати свої думки, розуміти співрозмовників, вміти читати та писати. В українській науці існує термін *лінгводидактика* – це розділ інтегративної науки що досліджує теорію вивчення мови. [4, с. 8] Для сучасного вивчення української мови як іноземної важливим є: практична спрямованість навчання; функціональний підхід до вибору мовного матеріалу; вивчення лексики та морфології на синтаксичній основі; виділення етапів навчання. Більшість іноземців приїжджає до України на навчання, тому українська мова є засобом спілкування й здобуття освіти, а це своєю чергою передбачає вільне володіння мовою.

Отже, потреби в користуванні мови визначають обсяг мовного матеріалу, усних і письмових вправ та характер навчання. Щоб спілкуватись на рівні користувача в цілому треба знати лексику та правила вживання слів. Визначаючи лексичний мінімум, а це приблизно 3000 слів, дає можливість зрозуміти до 95% будь-якого тексту. У великому словнику української мови понад 135 тис. слів, але навіть носій мови не здатен використовувати всі слова в цьому словнику. Використовується приблизно 10-15% словникового складу. Тому лексичний мінімум це той обсяг слів який може засвоїти учень за певну кількість навчальних годин. У межах фонетичного мінімуму розглядається мовлення голосних та приголосних, особливості їх вимови. Робота над інтонацією створює вірну вимову та зміцнює процес комунікації.

Початковий етап викладачі та методисти вважають найскладнішим періодом в навчанні. Саме він визначає наступні кроки вивчення іноземної мови.

Перша проблема яка існує – це визначення цілі, щоб розумно розподілити навантаження. Метою цього етапу, а це приблизно 3-6 місяців, є засвоєння граматики, вміння читати, та формувати простіші речення.

Друга проблема – подібність фонетики рідної мови студента до фонетичної системи української мови. Заняття повинні проходити українською мовою, тобто мовою, яка вивчається. Це стосується як студентів, так і викладача. Вміння студентів визначати значення слів пояснюється принципом наочності. Це дає гарні результати.

Третя проблема – принцип відбору лексики. Рекомендують такий набір лексики для початкового навчання: побутова лексика, суспільна лексика та спеціальна лексика. Необхідно враховувати лексичні зв'язки слів, а саме: спільнокореневі слова, сполучуваність слів. Слово завжди дається в реченні. Знання ізольованих слів також необхідні, але активізація завжди найкраща в реченні. Для початкового етапу притаманне обмеження використання різних синонімів. [2, с. 400]

Основними методами навчання української мови як іноземної вважають:

Лінгвістичний – де досліджують фонетику, лексикологію, морфологію, синтаксис, словотворення та фразеологія. Лінгвістична методологія найстаріша з усіх методів навчання мов. Навички читання говоріння та письма залежать від вивчення розділів мовознавства.

Комунікативний метод базується безпосередньо на спілкуванні. З практики навчання цей метод прискорює процес вивчення української мови, набуття мовленнєвих навичок. Комунікативний метод залишається основним у навчанні, оскільки головною функцією будь-якої мови є спілкування, яке становить кінцеву мету вивчення іноземної мови. [1, с. 344]

Культурологічний метод пов'язаний з українською культурою. Викладачі знайомлять іноземних здобувачів з різними аспектами української культури, викликають у них інтерес до України та способу життя українців як носіїв мови, створюють умови для оволодіння українською мовою у її сукупній функції. Лінгвокультурологія – це наука яка дає можливість не лише ефективніше навчати іноземних здобувачів, а й формувати їхню особистість так, щоб вони могли осмислити культурні цінності, традиції України та концептуальні особливості мовної картини світу українців.

Антропоцентричний метод пов'язаний з індивідуальними особливостями учня. Цей підхід дає здобувачам значну свободу у виборі форми навчання, змісту, підручників і навіть у виборі викладача. Такий підхід забезпечує відповідні умови для самореалізації, та особистих навичок, змога подолати труднощі під час вивчення іноземної мови та збереження рівноправних взаємин з викладачами. Особистість здобувача займає центральне місце, а викладач є лише помічником або порадиником.

Тестовий метод – один із різновиду навчання й останнім часом стає все більш актуальним. Важливо зазначити, що сучасні тести стали

важливим компонентом програм з української мови як іноземної, вони мають розгалужену типологію та враховують рівень володіння мовою здобувачів. Тестування є ефективним і зручним методом контролю знань під час вивчення мови. Недоліком такого контролю є втрата сприйняття та креативності в навчанні мови.

Технологічний метод – один з популярних способів вивчення української мови. Використання нових засобів навчання, зокрема комп'ютерних технологій, відіграє важливу роль в сучасному житті та сприяє процесу навчання. Мета цифрового навчання – надати здобувачам теоретичну та практичну основу для вивчення іноземних мов у новому контексті інформаційного суспільства. Це і створення цифрових класів, семінарів, віртуальних екскурсій, традиційних та дистанційних освітніх курсів, телеконференцій, вебінарів та цифрових баз підручників; розробку мультимедійних навчальних посібників та комплексних курсів, орієнтованих на українську культуру тощо. [3, с. 46]

Отже, практика викладання української мови як іноземної підтверджує і показує необхідність паралельної роботи усного мовлення, читання, письма. Тому немає ідеального метода вивчення мови. На практичних заняттях у процесі викладання використовують кілька методів. Сучасне бачення передбачає створення в першу чергу мотиваційного середовища, а поєднання методів прискорюють процес мислення, застосування матеріалу на практиці, подоланню мовних бар'єрів, а також вміння самостійно опановувати знання. Під час такого поєднання студент витрачає менше часу для досягнення певного рівня оволодіння мовою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : Підручник. Академія. 2004. 344 с.
2. Барчук О. Г., Волкова О. М., Ворона Н. О. Українська мова для іноземців : навчальний посібник. Суми. 2018. 400 с.
3. Рускуліс Л. Методика навчання української мови в схемах

рисунках таблицях та коментарях. Навчальний посібник. Миколаїв. 2022.
46 с.

4. Туркевич О. Методика мови чи лінгводидактика? Київ. 2009. 8 с.